

Sygn. akt I ACa 916/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościołek
Sędziowie:	<u>SSA Piotr Rusin</u> SSA Teresa Rak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Lech

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2012 r. w Krakowie na rozprawie
sprawy z powództwa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w W.
przeciwko M. S. i K. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 20 kwietnia 2012 r. sygn. akt I C 2460/11

oddala apelację i zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz strony powodowej kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn.akt I A Ca 916/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 30 czerwca 2011 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wniosła o wydanie na podstawie weksla nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym zobowiązującego pozwanych M. S. i K. S. aby zapłacili solidarnie na rzecz powodowej Agencji kwotę 339.696,05 zł. z ustawowymi odsetkami od dnia 16 listopada 2010 r. do dnia zapłaty oraz koszty procesu, a w przypadku gdyby pozwani wnieśli zarzuty o utrzymanie w mocy w całości tego nakazu.

W uzasadnieniu żądania pozwu powodowa Agencja, zwana w dalszym ciągu uzasadnienia „Agencją”, podała że na podstawie umowy zawartej z pozwanym M. S. udzieliła mu pomocy finansowej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. Tytułem zabezpieczenia wykonania umowy beneficjent umowy- pozwany oraz jego żona-pozwana K. S.- wystawili weksel niezupełny w oparciu o deklarację wekslową, a w dniu 20 sierpnia 2007 r. pozwanemu wypłacona

została kwota 249.349,50 zł. tytułem w/w pomocy finansowej. Kontrola przeprowadzona w miejscu realizacji projektu w kwietniu 2009 r. wykazała nienależyte wykonanie umowy i rozbieżności między dołączonymi do wniosku o płatność dokumentami a stanem rzeczywistym. W piśmie z dnia 28 czerwca 2009 r. pozwany zobowiązał się zwrócić środki pieniężne pobrane od Agencji ,ale tego nie uczynił. W tej sytuacji Agencja wypełniła wystawiony przez obojga pozwanych weksel na dochodzoną pozwem kwotę , na którą składa się kwota 249.349,50 zł. wypłaconej pozwanemu pomocy finansowej powiększona o kwotę odsetek obliczonych jak od zaległości podatkowych zgodnie z & 9 ust. 4 umowy z dnia 13 listopada 2006 r. o dofinansowanie. Wezwania o zapłatę objętej wekslem kwoty w określonych terminach nie odniosły skutku , co skutkowało wniesieniem pozwu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 7 lipca 2011 r. sygn. akt I Nc (...)Sąd Okręgowy w Kielcach orzekł zgodnie z żądaniem pozwu , zasądzając z tytułu kosztów procesu kwotę 11.464 zł., w tym 7.217 zł. kosztów zastępstwa procesowego.

W zarzutach pozwani wniesli o uchylenie powyższego nakazu , oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu.

Podnieśli, że Agencja wypełniła weksel niezgodnie z deklaracją wekslową, która przewidywała uzupełnienie weksla tylko w wypadku niedotrzymania przez wystawców terminu spłaty zobowiązania z umowy o udzieleniu pozwanemu pomocy finansowej. Poza tą umową żadne inne dokumenty nie uprawniały Agencji do wypełnienia weksla , a w szczególności wnioski o przyznanie płatności. Zarzucili też , że poza ogólnikowym stwierdzeniu o nienależytym wykonaniu umowy pozw nie zawiera w tej materii żadnych konkretów.

Wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2012 r. sygn..akt IC 2460/11 Sąd Okręgowy w Kielcach utrzymał w mocy wydany w sprawie nakaz zapłaty.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy ustalił, że w uwzględnieniu wniosku pozwanego M. S. z dnia 26 października 2006 r. doszło w dniu 13 listopada 2006 r. do zawarcia umowy o dofinansowanie kwotą 249.349, 50 zł. realizacji projektu w zakresie działania „ Inwestycje w gospodarstwach rolnych " polegającego na remoncie zespołu siedmiu chlewni objętym kosztorysem inwestorskim opiewającym na sumę 498.698 zł. netto. Zgodnie z & 4 ust.4 realizacja projektu miała obejmować wykonanie zakresu rzeczowego określonego w załączniku nr. 1 do umowy, udokumentowanie wykonania robót, dostaw i usług oraz uzyskanie wymaganych przepisami oraz postanowieniami umowy: decyzji, zaświadczeń , pozwoleń , postanowień i opinii, poniesienie kosztów kwalifikowanych projektu oraz zamontowanie i uruchomienie maszyn i urządzeń. Pozwany także zobowiązał się do wypełnienia innych zobowiązań określonych w Programie i Uzupełnieniu Programu, w tym do nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania nabytych dóbr, wyremontowanych , wybudowanych lub zmodernizowanych budynków lub budowli oraz ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem w ramach środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy , przez okres pięciu lat od dnia dokonania przez Agencję płatności.

Zgodnie z & 9 ust. 4 umowy o dofinansowanie projektu beneficjent, a więc pozwany M. S. zobowiązał do zwrotu wypłaconej pomocy wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych , liczonymi od dnia wypłacenia pomocy , między innymi w razie niespełnienia co najmniej jednego z zobowiązań wskazanych w & 5 ust. 1, w niniejszym przypadku zobowiązania do nieprzenoszenia posiadania wyremontowanych lub zmodernizowanych budynków lub budowli oraz ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem przez okres pięciu lat od dokonania płatności, a także nieosiągnięcia celu realizacji projekty . Obowiązek zwrotu wypłaconej pomocy wraz z określonymi wyżej odsetkami w takich sytuacjach przewidywał & 9 ust. 2 pkt. 8 i 10 umowy. Zabezpieczeniem należytego wykonania zobowiązań beneficjenta miał być zgodnie z & 12 weksel niezupełny wraz z deklaracją wekslową. Beneficjent oraz jego żona K. S. weksel taki wystawili i podpisali deklarację wekslową. W dniu 21 czerwca 2007 r. pozwany złożył wniosek o płatność kwoty 249.339,50 zł., a także sprawozdanie z realizacji projektu ze wskazaniem wszystkich prac określonych w umowie oraz oświadczenie o zgodności tych informacji ze stanem faktycznym . Złożył również oświadczenie , że realizowana przez niego inwestycja polegająca na remoncie budynków chlewni nie jest finansowana z innych środków publicznych oraz przedłożył kosztorys inwestorski na kwotę 498.698,93 zł. netto i 608.412,69 zł. brutto , a w dniu 13

sierpnia 2007 r. złożył w Agencji kosztorys powykonawczy przedstawiający wydatki na remont jak w umowie. Na tej podstawie otrzymał w dniu 20 sierpnia 2007 r. pomoc finansową w kwocie 249.339,50 zł.

Jeszcze przed otrzymaniem pomocy pozwany w dniu 12 czerwca 2007 r. wydzierżawił nieruchomość zabudowaną fermą trzody chlewnej firmie (...) Sp.z o.o. z siedzibą w R. , która z kolei nieruchomość tę oddała w dalszą dzierżawę firmie

I. -Sp. Z o.o. w P.. Po otrzymaniu środków finansowych w budynkach pozwany w chlewniach nieużytkowanych przez dzierżawcę przez pewien okres czasu prowadził działalność, w dniu 15 czerwca 2007 r. sprzedał firmie (...) Sp. z o.o. W. Ł. 1.200 sztuk trzody chlewnej, w dniu 30 listopada 2007 r. kupił od firmy (...). z o.o. 800 warchlaków duńskich , a w dniu 1 kwietnia 2008 r. sprzedał tej firmie 800 sztuk trzody chlewnej. Później jeszcze w dniu 28 kwietnia 2008 r. kupił od firmy (...).000 sztuk warchlaków , a w dniu 17 grudnia 2008 r. sprzedał tej firmie taką samą ilość trzody chlewnej.

W dniach 22-23 kwietnia 2009 r. Agencja przeprowadziła u pozwanego kontrolę realizacji inwestycji i w niekwestionowanych przez pozwanego ustaleniach pokontrolnych stwierdziła nienależyte wykonanie przez beneficjenta umowy , dopatrując się rozbieżności między dołączonymi do wniosku o płatność dokumentami potwierdzającymi realizację projektu remontu chlewni a stanem faktycznym. W protokole stwierdzono rozbieżności między założeniami projektu a stanem poszczególnych budynków chlewni, które pozwany wyjaśniał w piśmie z dnia 13 maja 2009 r. skierowanym do Agencji, a w piśmie z dnia 28 czerwca 2009 r. zobowiązał się zwrócić pobrane środki pieniężne , czego jednak nie uczynił.

W piśmie z dnia 28 września 2009 r. Agencja poinformowała beneficjenta o złożeniu dokumentów stwierdzających nieprawdę mających istotny wpływ na wypłatę pomocy (&9 ust. 2 pkt. 7 umowy oraz o niezrealizowaniu celu realizacji projektu (&9 ust.2 pkt. 10 umowy) i o uruchomieniu procedury windykacji wypłaconej pomocy finansowej powiększonej o odsetki przewidziane w umowie ,tzn. jak dla zaległości podatkowych , liczonych od dnia wypłaty końcowej. Pismem z dnia 20 listopada 2009 r. wezwała pozwanych do zapłaty 315.103,65 zł., w tym 65.764,15 zł. odsetek i wezwanie to trzykrotnie ponowiła. Pismem z dnia 9 grudnia 2009 r. pozwany wnosił o uchylenie wezwania twierdząc że remont chlewni został przeprowadzony, a tym samym cel umowy zrealizowany, a pismami z dnia 4 marca 2010 r. i 24 maja 2010 r. Agencja zawiadomiła pozwanego , że jego odwołanie dotyczące zwrotu udzielonej pomocy finansowej nie zostało uwzględnione. Aktualnie toczy się na skutek doniesienia Agencji z dnia 18 kwietnia 2011 r. postępowanie przygotowawcze w Prokuraturze Rejonowej K.-Wschód w sprawie doprowadzenia przez pozwanego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa , tj. o przestępstwo z art. 297 & 1 w związku z art. 271 & 1 k.k.

Poczyniwszy powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione.

Sąd Okręgowy odniósł się do argumentacji przedstawionej w zarzutach od nakazu zapłaty i podzielił przedstawionego tam stanowiska , że żadne inne dokumenty poza umową o dofinansowanie nie uprawniały Agencji do wypełnienia weksla. Weksel został bowiem wypełniony na podstawie deklaracji wekslowej, która odwołuje się do umowy o dofinansowanie będącej źródłem podstawowego stosunku prawnego łączącego strony, a zabezpieczeniem roszczeń Agencji wynikających z tej umowy był właśnie weksel, rodzący odpowiedzialność jego wystawców, a więc beneficjenta umowy i drugiego wystawcy. Pozwany M. S. decydując się na przystąpienie do programu pomocowego musiał spełnić warunki określone w & 1 umowy o dofinansowanie oraz dostosować się do przepisów wymienionych w & 15 . Dlatego też przy ocenie czy doszło do należytego wykonania umowy przez beneficjenta trzeba brać pod uwagę nie tylko treść umowy i załącznika , ale także inne dokumenty wymagane w świetle aktów prawnych wymienionych w & 15 umowy.

Nie zasługuje też na uwzględnienie także zarzut, że twierdzenia pozwu są zbyt ogólnikowe i w związku z tym nie mogą podlegać weryfikacji. Agencja w pozwie powołuje się na ustalenia wykazujące rozbieżności między dokumentami dołączonymi do wniosku o płatność potwierdzającymi wykonanie umowy a stanem rzeczywistym stwierdzonym w wyniku kontroli przeprowadzonej na remontowanych obiektach w dniach 22-23 kwietnia 2009 r., których pozwany początkowo , w piśmie z dnia 28 czerwca 2009 r. nie kwestionował. Dlatego też Sąd oddalił wnioski o pozwanych o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa na okoliczność czy wykonane przez pozwanego

prace remontowe są zgodne z załącznikiem nr. 1 do umowy o dofinansowanie. Złożenie dokumentów potwierdzających nieprawdę, co miało istotny wpływ na wypłatę pomocy finansowej, spowodowało rozwiązanie umowy z przyczyn przewidzianych w § 9 ust. 2 pkt. 7 umowy, a nieosiągnięcie celu realizacji projektu zgodnie z § 9 ust. 4 w związku z § 9 ust. 2 pkt. 10 dało podstawę do żądania zwrotu wypłaconej przez Agencję pomocy powiększonej o odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych liczonych od daty dokonania wypłaty.

Podstawę zwrotu stanowi też w świetle § 9 ust. 2 pkt. 8 umowy niewywiązanie się z zobowiązania zaciągniętego w § 5 ust. 1 pkt. 1, tj. do nieprzenoszenia prawa własności lub posiadania między innymi wyremontowanych lub zmodernizowanych budynków chlewni oraz ich wykorzystania zgodnie z przeznaczeniem w ramach środków z pomocy przyznanej na podstawie umowy, przez okres pięciu lat od dnia dokonania przez Agencję płatności. Pozwany oddał bowiem wyremontowane budynki chlewni w dzierżawę innym podmiotom, a celem pomocy było przyczynienie się do wzrostu dochodowości z działalności hodowlanej beneficjenta pomocy, a nie innego przedsiębiorcy. Oceny niewywiązania się przez pozwanego z wymienionego wyżej zobowiązania nie zmienia okoliczność, że przez pewien okres czasu w pomieszczeniach nieużytkowanych przez dzierżawców pozwany prowadził działalność hodowlaną. Zakaz zbywania dotyczył bowiem wszystkich chlewni na remont, których Agencja udzieliła pozwanemu pomocy finansowej.

Dochodzone z podstawowego stosunku zobowiązaniowego roszczenie powstało, wobec czego Agencja dysponując wekslem niezupelnym na zabezpieczenie tego roszczenia była uprawniona do jego wypełnienia w świetle art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (Dz.U.Nr. 37, poz. 282).

Dlatego też Sąd Okręgowy na podstawie powołanych wyżej postanowień umownych, art. 10 Prawa wekslowego i art. 471 k.c. utrzymał w mocy nakaz zapłaty na podstawie art. 496 k.p.c.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu, na które składa się opłata sądowa od pozwu w kwocie 4247 zł. i koszt zastępstwa prawnego w wysokości stawki minimalnej z § 6 pkt. 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.Nr. 163, poz. 1349 ze zm.) w kwocie 7.200 zł. wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa, Sąd powołał art. 98 k.p.c.

W apelacji, opartej na zarzutach naruszenia przepisów postępowania, a to art. 227 w związku z art. 278 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, art. 328 § 2 k.p.c. przez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku o jakie akty prawne wymienione w § 15 umowy o dofinansowanie nastąpiło rozszerzenie uprawnień Agencji do wypełnienia weksla i przyjęciu że pozwani wskazywali dokumenty o jakie rozszerzyły się te uprawnienia, a także na zarzutach naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 10 Prawa wekslowego polegającego na przyjęciu, że można było weksel wypełnić w oparciu o inne przyczyny aniżeli wskazane w deklaracji wekslowej i art. 354 § 1 k.c. przez przyjęcie, że dłużnik ma obowiązek wykonywać zobowiązania umowne ponad to co wynika z treści umowy, pozwani wnoszą o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa i zasądzenie na ich rzecz od Agencji kosztów procesu za obie instancje lub o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację Agencja wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie może odnieść skutku.

Wbrew odmiennym zarzutom pozwanych Sąd Okręgowy nie dopuścił się uchybień

procesowych wskazanych w apelacji, w uzasadnieniu spełniającym wszystkie wymogi z art. 328 § 2 k.p.c. wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, wskazał na jakich oparł się dowodach, spośród aktów prawnych wymienionych w § 15 umowy o dofinansowanie wskazał art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004

r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz.U.Nr.116, poz. 1206 ze zm.) oraz rozporządzenia wykonawczego do nie z dnia 22 września 2004 r. w sprawie trybu ,terminów i zakresu sprawozdawczości dotyczącej realizacji Narodowego Planu Rozwoju , trybu kontroli realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz trybu rozliczeń (Dz.U.Nr.216,poz.2206).

Dalej zestawienie kontrola dokumentów dołączonych do wniosku o wypłatę pomocy, zestawienie ich z treścią wniosku o udzielenie pomocy i dołączonych do niego dokumentów oraz sama kontrola na miejscu realizacji inwestycji były konieczne do sprawdzenia czy wszystkie prace remontowe , których pomoc miała dotyczyć, a objęte załącznikiem do umowy, zostały należycie wykonane i tym samym czy cel realizacji projektu został osiągnięty. Protokół z tej kontroli wykazał daleko idące rozbieżności w porównaniu z zamierzeniem inwestycyjnym deklarowanym przez beneficjenta przez zawarciem umowy i objętym załącznikiem do niej, a więc stanowiącym jej część integralną.

Pozwany ustaleń wynikających z protokołu z kontroli nie kwestionował i początkowo zobowiązał się nawet do zwrotu pobranej pomocy . Dlatego też w chwili obecnej, kilka lat po przeprowadzeniu remontu i kontroli wykonania umowy dowód z opinii biegłego na okoliczność zakresu prac wykonanych przy wykorzystaniu pomocy finansowej uzyskanej od Agencji, byłby niecelowy i słusznie został przez Sąd I instancji oddalony. Przesądza to bezzasadności zarzutu naruszenia przepisów art. 354 & 1 k.c. i art. 10 Prawa wekslowego, gdyż Agencja wykazała , że nie wszystkie prace remontowe zostały w budynkach chlewni należących do pozwanego wykonane. Sprawia to , że cel realizacji projektu nie został osiągnięty, co pociąga za osobą obowiązek zwrotu pobranej przez beneficjenta umowy kwoty powiększonej o określone w umowie odsetki. Podstawę prawną tego zwrotu stanowi & 9 ust. 4 w związku z & 9 ust. 2 pkt. 10 umowy.

Poza tym pozwany zobowiązał się w & 5 ust. 1 umowy między innymi do nieprzenoszenia posiadania wyremontowanych lub zmodernizowanych budynków przez okres pięciu lat od dokonania przez Agencję płatności, a tymczasem w dniu 12 czerwca 2007 r., jeszcze przed otrzymaniem pomocy finansowej oddał te budynki w dzierżawę i przynajmniej część z nich oddał we władztwo faktyczne , a więc w posiadanie zależne w rozumieniu art. 336 k.c., innemu przedsiębiorcy. Argumentacja, że nie wyzbył się posiadania samoistnego nie może przemawiać za przyjęciem, że nie naruszył zobowiązania do zaniechania z & 5 ust. 1 umowy, gdyż zobowiązanie z tego postanowienie umownego obejmuje zakaz wyzbywania się jakiegokolwiek posiadania , a więc także oddawania w posiadanie zależne, gdyż pomoc finansowa ma umożliwić beneficjentowi pomocy prowadzenie przez niego działalności gospodarczej w branży rolniczej, w tym wypadku w zakresie hodowli trzody chlewnej, a nie ułatwienie mu osiągnięcia dochodu z wynajmu wyremontowanych obiektów innym przedsiębiorcom. Taka jest ratio legis aktów prawnych prawa polskiego i unijnego wymienionych w & 15 ust. 6,7,8,9 i 10 umowy i taka wykładnia postanowienia umownego z & 5 ust. 1 umowy czyni zadość wskazówkom interpretacyjnym wskazanym w przepisie art. 65 & 1 i 2 k.c. Niezastosowanie się przez pozwanego do zakazu z & 5 ust. 1 umowy stanowi kolejną podstawę roszczenia o zwrot pomocy w wysokości określonej w & 9 ust. 4 umowy.

Skoro zatem zaistniały przesłanki zwrotu udzielonej pozwanemu pomocy, a pozwany mimo pierwotnego zobowiązania nie dotrzymał terminu spłaty zobowiązania Agencja w świetle deklaracji wekslowej z dnia 13 listopada 2006 r. podpisanej przez obojga pozwanych jako wystawców weksla niezupełnego była uprawniona do jego wypełnienia do wysokości kwoty o wysokości wskazanej w & 9 ust. 4 umowy o dofinansowanie , co rodzi odpowiedzialność wystawców weksla i o naruszeniu art. 10 Prawa wekslowego nie może być mowy.

Z przytoczonych wyżej względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego , na które składają się koszty zastępstwa prawnego w wysokości stawki minimalnej określonej w & 6 pkt. 7 w związku z & 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, orzeczono na podstawie art. 98 w związku z art. 391 & 1 k.p.c.